

Järva maakonnas Paide linnas Oeti külas Metsise maaüksuse eraldistel 2, 6 ja 7 metsakaitseekspektiiside alusel määratud lageraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUSTUS

Lähtudes OSAÜHING SILVANUS-METSATÖÖSTUS (registrikood 10683023) volitatud esindaja Marek Salla poolt 21.03.2024 esitatud metsateatistest ja Keskkonnaameti poolt koostatud metsakaitseekspektiisi aktidest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 15 ja keskkonnaministri 27.12.2006 nr 88 määruse nr 88 „Metsa majandamise eeskiri” (edaspidi *metsa majandamise eeskiri*) § 22 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1 Jätta algatamata Järva maakonnas Paide linnas Oeti külas Metsise maaüksuse (kinnistu registriosa nr 2772636, katastritunnus 68401:001:0004) eraldistel 2, 6 ja 7 metsakaitseekspektiiside alusel määratud lageraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2 Täiendavad keskkonnameetmed lisaks õigusaktidest tulenevatele üldistele nõuetele ei ole vajalikud.

1.3 Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1 OSAÜHING SILVANUS-METSATÖÖSTUS volitatud esindaja Marek Salla esitas 21.03.2024 Keskkonnaametile metsateatistid Metsise kinnistu eraldistel 2, 6 ja 7 metsakahjustuste (tüvekahjurid) kohta. Keskkonnaamet teostas metsakaitseekspektiisid ja otsustas puistute halva seisukorra tõttu määrata alale lageraie. Eraldistele 2 (0,47 ha), 6 (0,12 ha) ja 7 (0,61 ha) kavandatud tööala piirneb lõunast **Kõrvemaa maastikukaitseala Iiripilli sihtkaitsevööndiga** ning Natura 2000 võrgustikku kuuluvate **Kõrvemaa loodus- ja linnualaga**.

2.2 Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu” § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS

§ 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lõige 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1 Kavandatav tegevus

3.1.1 Tegevuse iseloom ja maht

Kahjustusteatised on esitatud keskealise (eraldis 2 ja 6) ja valmiva (eraldis 7) metsa arenguklassi kuuluvate kuuse enamusega puistute kohta. Keskkonnaamet on alal viinud läbi metsakaitseekspeertiisid. Kahjustatud alade lageraie on vajalik tugevalt ulukite poolt kahjustatud metsas, kus on ka muid kahjustusi: grupiti esineb kooreüraski kahjustust ning tormi- ja lumemurdu. Raie on vajalik ka tõenäoliselt järgneva üraskikahjustuse leviku tõkestamiseks, sh ümbritsevatesse kuusikutesse.

3.1.2 Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Metsise kinnistu asub Järva maakonnas Paide linnas. Kavandatud raieala jääb alale, kus kehtib Roosna-Alliku Vallavolikogu 24.09.2009 otsusega nr 43 kehtestatud Roosna-Alliku valla üldplaneering¹ (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus maaüksus Roosna-Alliku vallas), millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3 Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatöodel metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja §-s 19 sätestatuga.

3.1.4 Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5 Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6 Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raie töödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

¹ Leitav: <https://paide.kovtp.ee/kehtivad-uldplaneeringud>

3.1.7 Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8 Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2 Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1 Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Metsise maaüksuse sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspriirkonnas. Metsaressursi arvestuse riikliku registri (metsaregister) andmetel ei ole kavandatud raieala mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m) muid kavandatavaid raieid (kehtivaid registrikandeid), kuid ümbritsevatel aladel on varasemalt teostatud lage- ja hooldusraieid. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana, lageraie järgselt on metsaomanikul kohustus tagada metsa uuenemine (metsaseaduse § 24 lõige 3, § 25 lõige 1).

3.2.2 Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Raieala asub angervaksa kasvukohatüübis. Eraldistel 2 ja 6 kasvab keskealise metsa arenguklassi kuuluv puistu ja eraldisel 7 kasvab valmiva metsa arenguklassi kuuluv puistu.

3.2.3 Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raietest otseselt mõjutatud piirkonnad on alad, kus raied läbi viiakse. Lageraielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, ala ei paikne veekogude rannal või kaldal, märgalal ning seal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatud raiealad piirnevad, st mõjualas asub **Kõrvemaa maastikukaitseala Iiripilli sihtkaitsevöönd, mis paikneb Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel Kõrvemaa loodus- ja linnualal**. Iiripilli sihtkaitsevööndi kaitse-eesmärk on niidu-, magevee-, soo- ja metsakoosluste loodusliku seisundi taastamine ja säilitamine, elustiku mitmekesisuse ja maastiku ilme säilitamine ning kaitsealuste liikide elupaikade kaitse (kaitse-eeskiri § 9 lõige 1)².

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

² Vabariigi Valitsuse 17.03.2023 määrus nr 32 „Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskiri”.

3.2.4 Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3 Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate raiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- raialal ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Veega seotud Natura kaitse-eesmärke ja muid veega seotud kaitsealuseid loodusobjekte raietööd ei kahjusta.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- raied on kavandatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele ja lähtudes metsakaitseeksperimentide alusel metsa seisukorrast, seega ei mõjuta raied eelduslikult oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- kavandatud raied neid elemente ei mõjuta. Lageraied on kavandatud kokku 1,2 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskooormus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad- langi uuenemine tagatakse metsaseaduse §-s 24 sätestatud korras. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1 Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud **Kõrvemaa loodus- ja linnuala** mõjualas (milleks loetakse kuni 30 m). Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Kõrvemaa maastikukaitseala ega Kõrvemaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi³ artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist.

³ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01992L0043-20070101&from=EN>

Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. Looduskaitseseaduse § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2 Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Kavandatavad raieala ei asu Natura 2000 võrgustikku kuuluvatel Kõrvemaa loodus- ega linnualal, kuid paikneb osaliselt nende mõjualas. Kavandatud raiealal ei ole Kõrvemaa loodus- ega linnuala kaitse-eesmärgiks olevaid loodusdirektiivi metsaelupaikasid ega liikide leiukohti. Kõrvemaa loodus- ja linnuala kaitse-eesmärgid on tagatud siseriiklike õigusaktidega, valdav osa alast jääb Kõrvemaa maastikukaitsealale, mille kaitsekord on sätestatud Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eeskirjas ja looduskaitseseaduses. Siseriiklike kaitsealade moodustamisel (sh piiride paikapanemisel) on arvestatud, et ka Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade kaitse-eesmärgid oleksid kaitstud. Kavandatava raiega raiutakse väike osa loodus- ja linnuala mõjualasse jäävast alast, võrreldes kogupiiriga.

Eraldistel 2, 6 ja 7 kavandatud raieala mõjualas (piirneb lõunast) on 01.07.2010 registreeritud loodusala kaitse-eesmärgiks olev loodusdirektiivi metsaelupaigatüüp 9080* (soostuvad ja soolehtmetsad). Antud ala asub ühtlasi Kõrvemaa maastikukaitseala Iiripilli sihtkaitsevööndis, kus on keelatud majandustegevus ja loodusvarase kasutamine (kaitse-eeskirja § 12 punktid 1 ja 2), seega ei ole ka kokkuvedu sealtkaudu lubatud. Ümbruses on varasemalt teostatud raieid ja võimalik on kasutada olemasolevaid kokkuveoteid. Kokkuvedu toimub Kõrvemaa loodus- ja linnualast vastassuunas. Ajutistel häiringutel raiealaga vahetult piirneval alal ei ole olulist mõju metsaelupaigatüübile. Seega, raietööd ei mõjuta metsaelupaigatüüpi negatiivselt.

Puistu raiumine kavandatud lageraie alal ei mõjuta kaugemal kui 30 m asuvaid elupaikasid negatiivselt⁶.

Kuna kavandatud raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eespool käsitletule muid Kõrvemaa loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe ega liikide leiukohti, siis kavandatud raietegevus Kõrvemaa loodus- ja linnuala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatud raied ei mõjuta ebasoodsalt Kõrvemaa loodus- ja linnuala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

⁴Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:
http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

⁶ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine”.
https://media.rmk.ee/files/Rakendusuuring_Metsafragmentid_lopparuanne_R1.pdf

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud siseriiklikult kaitse alla võetud Kõrvemaa maastikukaitseala Iiripilli sihtkaitsevööndi läheduses asuvale alale. Mõju Kõrvemaa maastikukaitseala kaitse-eesmärgiks olevale loodusdirektiivi metsaelupaigatüübile 9080* (soostuvad ja soo-lehtmetsad), mis on ühtlasi ka Kõrvemaa loodusala kaitse-eesmärgiks, on käsitletud punktis 3.3.1.2. Kavandatavale raiealale ja selle mõjualale ei jää teisi kaitstavaid loodusobjekte, sh kaitsealuste liikide leiukohti.

3.3.2 Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, looduskaitse- ja metsaseadusega ning muude õigusaktidega, seega eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3 Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Raie tööd teostada Keskkonnaameti poolt koostatud metsakaitseeksperimentide alusel.

Säilikpuid tuleb lageraielangile jätta vastavalt metsaseaduse § 29 lõige 1 punkti 3 nõuetele (vähemalt 5 tm/ha). Nõuded säilikpuude ehk elustiku mitmekesisuse tagamiseks jäetavate puude ja nende säilitamise kohta on sätestatud metsa majandamise eeskirja §-s 13.

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raie töid (sh puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud metsa majandamise eeskirjaga.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4 Eelhinnangu järeldus

Kavandatud lageraietel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Kõrvemaa loodus- ja linnualade, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Jaan-Markus Järva
metsahoiu vanemspetsialist
metsaosakond